

Nekonečný strom

Helena Tóthová

Miesto konania: Turčianska galéria v Martine, Daxnerova 2, 036 01 Martin

Otvorenie výstavy: štvrtok 15. júla 2021 o 17.00

Trvanie výstavy: 15.7. – 30.9. 2021

Kurátorka: Ivana Moncoľová

Helena Tóthová (tiež Helen Tóth, 1992) je absolventkou Malby na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Pracuje v médiu kresby, fotografie, malby, inštalácie. Silnou témou jej diel je príroda vo svojom fragmente, výreze. Strom je jeho zástupným symbolom. Helen Tóth pochádza z generácie umelcov, ktorá vyrastala v silne „virtualizovanom svete“. A so stretom a koexistenciou s týmto svetom a nachádzaním jeho protiváhy súvisí aj jej tvorba.

V histórii s nástupom industrializácie, technizácie sveta (na konci 19. storočia a na prelome 20. storočia) sme sa stretli s filozofickými prúdmi, ako paralelami vo výtvarnom umení, kde sa autori a autorky utiekali k prírode a jej zosobnením v ľudskom živote. Niekedy to bolo hľadanie duchovnej cesty, inokedy to bol príklon k antropomorfizmu, výsledkom vlastnej predstavy videnia sveta. Inokedy mohla byť príroda duchovným priestorom, v nemeckom romantizme príroda bola zrkadlom človeka, človek/umelec bol v nej pútnikom. Práve technické zrýchlenie sveta fascinovalo niektoré umelecké osobnosti, a naopak niektoré umelecké osobnosti to paralyzovalo natoľko, že sa utiekali k zakladaniu vlastných komún v prírode. Príroda sa stala ateliérom. Častokrát malo toto chápanie umenia s presahmi do mystiky, duchovna, pustovníctva romantický nádych v chápaní krásna. Išlo o idealistické a psychologické chápanie estetiky prírody. V koncepte tvorby umenia bol silný koncept autorského „ja“ alebo „bezprostredného zažitia samého seba“, intuície. Na konci 60. rokov 20. storočia pribudol ekologický koncept chápania a ochrany prírody, ktorý je veľmi aktuálny aj dnes, a aj vo vizuálnom umení. Helen Tóth je autorka, ktorej prechod z detstva do dospelosti sa udial v nultých rokoch 21. storočia, v ére nových médií, hromadného používania sociálnych sietí, a ubúdania osobného sociálneho kontaktu. Je autorkou, ktorá v detstve zažila éru pred, ale aj éru zlomu. Sociálne média, ktoré priniesli príval informácií sú dobrým nástrojom, ale miera vypĺňania času a nášho života v pretechnizovanom svete, dáva zabráť nášmu duševnému ako aj fyzickému zdraviu. Voľba médií medzi televíziou, reklamou, internetom eskaluje v množstve ľudí a ich túžbe návratu k prírode rôznymi spôsobmi, ako princíp nachádzania vlastného ekvilibria. Ako sme sa z histórie presvedčili, pri rýchlom technickom pokroku vždy existuje societa ľudí, ktorá sa uteka k svetu bez technizácie. Helen Tóth je autorkou, ktorá využíva technické výtvarné nástroje na uskutočnenie umeleckého zámeru (digitálna aj analógová fotografia, digitálne mapy a súradnice GPS). K využívaniu sociálnych sietí sa stavia ako k povinnej jazde nutnosti každého umelca, hoci by bola radšej bez nich. Vníma ich ako silného polarizátora spoločnosti, základ unifikácie umenia, preberania umeleckých vzorov, ktoré sa odkláňajú od osobnej, autorskej autenticity.

Helen Tóth vo svojej tvorbe uvažuje o strome a o lese ako o základných prvkoch prírody. Základom je pre ňu prechádzka v lese ako priestore, ktorého prežívaním je rovnováha. Fragmentárne z neho vyberá odpadnuté konáre stromov, ktoré jej slúžia ako iniciačný model/podnet pre maľbu v ateliéri. Pri maľbe kombinuje intuíciu a prácu s farbou, ako aj spomienku, či zážitok z lesa. Niekedy je podnetom k maľbe čiernobiela kresba lesa, stromu robená na základe kombinácie spomienky a fotografie. Konáre stromov zozbierané v autorkinom ateliéri sa stávajú základom pre jej inštaláciu v galerijnom priestore. Expanduje maľbu a kresbu do galerijného priestoru. Vytvára pomocou média inštalácie prostredia z malieb a prírodnín. Využitie časti prírody, konárov po použití vracia naspäť do svojho prostredia (najprv ich však namaľuje neprírodnou farbou), následne ich odfotografuje v ich pôvodnom lesnom prostredí. Divákovi dá návod, kde ich nájsť pomocou súradníc GPS. Autorka sa vymedzuje ako dlhoročná „zberačka“ (nie lovkyňa) predmetov prírodného pôvodu, na výstave vzdáva hold prvej slovenskej botaničke Izabele Textorisovej, ktorá väčšinu času strávila výskumom flóry v okolí Martina, najmä vo Veľkej Fatre a Gaderskej doline, z tohto územia zaznamenala a popísala nové a vzácne rastliny.

Umelkyňa Helen Tóth pracuje systémom objavovania a zbierania, teda podobne ako botanička, nemá síce vedecké ambície, ale sústredene sa pohybuje v niekoľkých lesoch v rôznych častiach Slovenska. Niekedy inštruuje známych, aby jej selektívne doniesli vzorky lesa, ktoré si vyberú. Následne z nich vytvára mikroprostredia a uchováva ako akýsi trojdimenzionálny herbár.

Helen Tóth (1992) sa narodila v Dunajskej Strede. Študovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave (prof. Ivan Csudai, akad. mal., 2012 – 2016), (prof. Daniel Fischer akad. mal., 2016-2017), Mgr. art. Rastislav Podhorský; Mgr. art. Martin Špirec, ArtD., 2017-2018). Autorka tvorí v Bratislave a v Dunajskej Strede.

Text: Ivana Moncolová